DOMSTOLENS DOM (fjerde afdeling)
10. december 1985 *

I sag 31/85

angående en anmodning, som Tribunal de commerce de Bruxelles i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

SA ETA Fabrique d'Ébauches, Granges (Schweiz),

mod

SA DK Investment, Ixelles (Belgien),

SA Horelec, Ixelles,

SA Scor, Ixelles,

SA Bureau d'achats Maxitec, Edegem (Belgien),

SA GB-Inno-BM, Bruxelles,

at opnå en præjudiciel afgørelse om fortolkningen af EØF-traktatens artikel 85,

har

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

sammensat af afdelingsformanden K. Bahlmann, dommerne G. Bosco, T. Koopmans, T. F. O'Higgins og F. Schockweiler,

generaladvokat: M. Darmon
justitssekretær: P. Heim

* Processprog: Fransk.

efter at der er afgivet indlæg af:

— sagsøgeren i hovedsagen, aktieselskabet ETA Fabriques d'Ébauches, ved advokat Xavier Magnee, Bruxelles,

— de sagsøgte i hovedsagen, aktieselskaberne DK Investment og Horelec, under den mundtlige forhandling ved advokat J. C. Fenaux, Bruxelles,

— af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Anthony McClellan og advokat Philippe Mihail,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 12. november 1985,

afsagt følgende

DOM

(Sagsfremstillingen udelades)

Præmisser

1 Ved dom af 4. februar 1985, indgået til Domstolen den 6. februar 1985, har formanden for Tribunal de commerce de Bruxelles i en sag om foreløbige forholdsregler i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af EØF-traktatens artikel 85 for at kunne afgøre, om en fabrikant alene kan forbeholde sine eneforhandleres kunder retten til en garanti, som han yder på sine produkter.

2 Det fremgår af forelæggelsesdommen, at det schweiziske aktieselskab ETA Fabrique d'Ébauches (herefter benævnt ETA), der producerer de massefremstillede, billige »Swatch« kvarts-ure, sælger sine produkter inden for fællesmarkedet via et net af eneforhandlere. I Belgien og i storhertugdømmet Luxembourg gav ETA »Swatch«-urene i eneforhandling til aktieselskabet Sedos, hvis rettigheder er overtaget af selskabet Gedève. Efter forhandleraftalens punkt 2 forpligter ETA sig

til inden for aftaleområdet udelukkende at afsætte sine varer via eneforhandleren samt til at tilstille forhandleren enhver henvendelse fra købere inden for dette område. Eneforhandleren forpligter sig til udelukkende at købe varerne hos ETA, til at afholde sig fra direkte eller indirekte at sælge eller videreforhandle uden for aftaleområdet og påtager sig at fremsende enhver henvendelse om forhandling af de pågældende varer uden for området direkte til ETA.

3 I henhold til eneforhandleraftalens punkt 7 er de produkter, som ETA sælger til eneforhandleren, omfattet af en garanti mod mangler i 12 måneder efter salget til forbrugeren, dog højst 18 måneder efter leveringen til eneforhandleren. Forhandleren skal føre et varelager af en vis størrelse, som ETA har ret til at føre tilsyn med, og skal med jævne mellemrum meddele ETA en række oplysninger om udviklingen i omsætning, lagerbeholdning og salg. Det fremgår af sagen, at der i emballagen sammen med hvert enkelt ur findes et garantibevis af følgende indhold: »ETA SA garanterer Deres 'Swatch'-ur i 12 måneder fra købsdatoen mod alle materialefejl eller fabrikationsfejl. Garantien omfatter ikke batteri, urets glas eller slid på urkassen, remmen eller dennes spænde«. Nogle garantibeviser angiver, at garantikuponen skal indsendes til »Swatch«-reparationstjenesten i Schweiz, mens det af andre fremgår, at den skal sendes til eneforhandleren i Belgien. Det fremgår tillige af sagen, at et mangelfuldt ur byttes, eftersom reparation ikke kan ske som følge af urets konstruktion.

4 De sagsøgte i hovedsagen sælger »Swatch«-ure, som de har fremskaffet via parallelimport, sammen med det garantibevis, der anviser »Swatch«-reparationstjenesten i Schweiz. ETA har indstævnet parallelimportørerne for Tribunal de commerce de Bruxelles, hvor ETA under en sag om foreløbige forholdsregler har påstået nedlagt forbud mod, at importørerne sælger under en garanti, som ETA giver i henhold til aftalerne med virksomhedens eneforhandlere.

5 For at kunne tage stilling til, om ETA skal gives medhold i denne påstand, har den nationale ret forelagt følgende præjudicielle spørgsmål:

» Skal artikel 85 fortolkes således, at en virksomhed, der på det fælles marked forhandler sine produkter gennem eneforhandlere i hver enkelt medlemsstat, men som i øvrigt tolererer, at dens produkter distribueres gennem et net af parallelimportører, alene kan forbeholde sine eneforhandleres kunder retten til en garanti, som den yder på de pågældende produkter?«

6 ETA har anført, at garantien ydes med hjemmel i kontrakt og dermed alene er bindende i forhold til de autoriserede eneforhandlere; garantien har sammenhæng med den kvalitetskontrol med forhandlerne, som udøves af ETA, og er dermed undergivet de almindelige vilkår i eneforhandleraftalen. Kvalitetskontrollen indebærer først og fremmest et tilsyn med, at forhandlerne ikke har »Swatch«-urene liggende mere end 6 måneder. En sådan begrænsning er nødvendig for at forebygge, at der opstår mangler ved urene, hvorved »Swatch«-mærkets omdømme kunne blive skadet. ETA har anført, at eftersom et sådant tilsyn ikke kan udøves i forhold til parallelimportører, hvis forsyningskilder producenten ikke kender, er det ikke diskriminerende at gøre forskel på eneforhandlere og forhandlere, der ikke godtgør, at de via en ubrudt række af overdragelser er blevet parter i garantiaftalen. ETA's standpunkt er derfor ikke i strid med EØF-traktatens artikel 85.

7 To af de sagsøgte i hovedsagen, DK Investment og Horelec, har under den mundtlige forhandling anført, at det fremgår af de salgsbrochurer, som ETA har udsendt til samtlige sine eneforhandlere, at »Swatch«-uret er et ganske billigt, massefremstillet produkt, som kan sælges, uden at der hertil kræves et særligt eneforhandlersystem til at varetage serviceydelser. De sagsøgte har anført, at Kommissionen i forbindelse med tidligere konkrete beslutninger har antaget, at dersom en garanti ikke gælder ved parallelimport eller -eksport, kan dette udgøre en væsentlig hindring for samhandelen inden for Fællesskabet, og at en sådan praksis følgelig må anses for retsstridig.

8 Kommissionen har anført, at dersom en virksomhed, der inden for fællesmarkedet forhandler sine produkter gennem eneforhandlere i hver enkelt medlemsstat, og i øvrigt tolererer parallelforhandling, alene forbeholder sine eneforhandleres kunder den garanti, som virksomheden yder på sine produkter, er der tale om et vilkår i eneforhandleraftalen, selv om garantien umiddelbart ydes af fabrikanten. Såfremt garantien begrænses således, at den alene gælder i forhold til brugere, der har købt

varerne hos en eneforhandler, opnår denne forhandler og aftagerne inden for forhandlerens område en kunstig konkurrencefordel i forhold til parallelimportører og -forhandlere. Eftersom garantien er en væsentlig forudsætning for beslutningen om at købe, vil en sådan ordning hæmme parallelimport, fordreje konkurrencen samt gribe forstyrrende ind i handelen mellem medlemsstaterne. Betingelsen for at give fritagelseserklæring for en eneforhandleraftale i henhold til artikel 85, stk. 3, er, at garantien ydes i forhold til enhver bruger, der er i besiddelse af garantibeviset, uanset hvilken forhandler han har købt hos. Disse principper er fastslået i Kommissionens forordning nr. 123/85 af 12. december 1984 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af salgs- og serviceaftaler vedrørende motorkøretøjer (EFT 1985 L 15, s. 16).

9 Med det forelagte spørgsmål ønsker retsformanden for Tribunal de commerce de Bruxelles i det væsentlige fastslået, om en bestemmelse i en eneforhandleraftale, hvorved fabrikanten over for sin eneforhandler forpligter sig til at yde garanti på sine produkter efter salget til forbrugeren, og som af fabrikanten påberåbes som hjemmel for at nægte at honorere garantien i forhold til parallelforhandleres kunder, er forenelig med EØF-traktatens artikel 85, stk. 1.

10 Det bemærkes, at dette spørgsmål må besvares på grundlag af en bedømmelse af garantibestemmelsen i sammenhæng med de øvrige vilkår i eneforhandleraftalen. Det fremgår af sagen, at inden for rammerne af det eneforhandlersystem, som ETA har oprettet inden for fællesmarkedet, har den enkelte forhandler eneret til at sælge »Swatch«-urene inden for aftaleområdet, og han må ikke sælge uden for dette område. En sådan opdeling af markederne udgør en konkurrencebegrænsning som omhandlet i EØF-traktatens artikel 85, stk. 1.

11 Besvarelsen af spørgsmålet, om garantien kan begrænses til alene at omfatte produkter, der sælges via eneforhandlerne, må ske i denne sammenhæng og beror på omfanget af de ændringer af den frie konkurrence, som en sådan begrænsning har til formål eller følge. Som anført af Domstolen i dommene af 10. juli 1980 (Lancôme, 99/79, Sml. s. 2511) og af 11. december 1980 (L'Oréal, 31/80, Sml. s. 3775), må det undersøges, hvorledes konkurrencen ville have formet sig uden den omtvistede aftale eller bestemmelse.

12 Det afgørende moment er i denne forbindelse, hvorvidt parallelforhandlernes konkurrencesituation påvirkes — faktisk eller potentielt — såfremt det forbydes dem at sælge under garanti. Det må herved undersøges, om de parallelle indførsler kan blive hæmmet, eller om afsætningen af parallelt importerede produkter begrænses, navnlig henset til forbrugernes reaktioner og garantiens betydning som salgsargument.

13 Ved dommen af 21. februar 1984 (Hasselblad, 86/82, Sml. s. 883) fastslog Domstolen betydningen af, at mulighederne for forsyning via parallelimport ikke begrænses. For så vidt angår garantiordningen, anså Domstolen det for afgørende, at den almindelige producentgaranti fuldt ud opfyldes for sådanne produkters vedkommende.

14 En garantibestemmelse, hvorefter fabrikanten alene forbeholder garantien for sin eneforhandlers kunder, giver forhandleren og dennes aftagere en fortrinsstilling i forhold til parallelimportører og -forhandlere, hvorfor den må antages at have til formål eller følge at begrænse konkurrencen.

15 Den omstændighed, at fabrikanten og forhandleren — som anført af den nationale ret — tolererer, at virksomhedens produkter forhandles gennem et net af parallelimportører, findes herved uden betydning, eftersom garantiordningen må antages at have en vis afskærmning af de nationale markeder til formål eller følge.

16 Afvisningen af at at honorere garantien kan ikke begrundes med, at det er nødvendigt at sikre, at varerne ikke ligger på lager ud over en vis periode. »Swatch«-urene hører ikke til de produkter, for hvilke de med et selektivt distributionssystem forbundne begrænsninger kan anses for lovlige, for så vidt som de er motiveret af hensynet til at opretholde en specialhandel, der kan sikre særlige ydelser for teknisk højt udviklede produkter af høj kvalitet. Batteriet er udtrykkeligt ikke omfattet af garantien, det kan udskiftes uden særlige tekniske vanskeligheder, og det fremgår af ETA's egne udtalelser, at virksomheden i tilfælde af udskiftning af batterier honorerer garantien inden for det godkendte forhandlernet, også når varer har ligget mere end 6 måneder på lager. Den omstændighed, at et mangelfuldt ur efter det af parterne anførte ikke kan repareres, men udelukkende ombyttes, er væsentlig for vurderingen af dette anbringende.

17 Det tilkommer den nationale ret på grundlag af en sådan undersøgelse at afgøre, om garantibestemmelsen i eneforhandleraftalen kan påvirke handelen mellem medlemsstaterne. Som anført af Domstolen i de førnævnte domme i Lancôme-sagen og L'Oréal-sagen, vil afgørelsen af dette spørgsmål bero på, om det med tilstrækkelig stor grad af sandsynlighed kan antages, at aftalen, bedømt i lyset af en helhed af objektive retlige eller faktiske omstændigheder, navnlig hvorledes den pågældende garantiordning indvirker på mulighederne for parallelimport, direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

18 Det forelagte spørgsmål skal følgelig besvares således, at en bestemmelse i en eneforhandleraftale, hvorefter fabrikanten over for sin eneforhandler forpligter sig til at yde garanti på sine produkter efter salget til forbrugeren, og som af fabrikanten påberåbes som hjemmel for at nægte at honorere garantien i forhold til parallelforhandlerens kunder, er uforenelig med EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, i det omfang, den konkurrencebegrænsning, som dette forhold kan indebære, påvirker handelen mellem medlemsstaterne.

Sagens omkostninger

19 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal de commerce de Bruxelles ved dom af 4. februar 1985, for ret:

En bestemmelse i en eneforhandleraftale, hvorefter fabrikanten over for sin eneforhandler forpligter sig til at yde garanti på sine produkter efter salget til forbrugeren, og som af fabrikanten påberåbes som hjemmel for at nægte at honorere

garantien i forhold til parallelforhandlerens kunder, er uforenelig med EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, i det omfang, den konkurrencebegrænsning, som dette forhold kan indebære, påvirker handelen mellem medlemsstaterne.

Bahlmann Bosco

Koopmans O'Higgins Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. december 1985.

P. Heim
Justitssekretær

K. Bahlman
Formand for fjerde afdeling